

Tämä on rinnakkaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun kustantajan pdf.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Mört, S.; Leppänen, M.; Vuoriranta, H. & Eloranta, S. 2019. Opiskelijaa aktivoiva harjoittelu kehittää opiskelijoiden innovaatiokompetensseja. Talk-verkkolehti, Innopeda 29.4.2019.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/innopeda/opiskelijaa-aktivoiva-harjoittelu-kehittaa-opiskelijoiden-innovaatiokompetensseja/>

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakkaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Mört, S.; Leppänen, M.; Vuoriranta, H. & Eloranta, S. 2019. Opiskelijaa aktivoiva harjoittelu kehittää opiskelijoiden innovaatiokompetensseja. Online Magazine Talk, Innopeda 29.4.2019.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/innopeda/opiskelijaa-aktivoiva-harjoittelu-kehittaa-opiskelijoiden-innovaatiokompetensseja/>

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Susanna Mört

Tt, Lehtori, kliinisen hoitotyön opettaja, Turun ammattikorkeakoulu

Marika Leppänen

Turun YAMK opiskelija (kliininen asiantuntija), sh, Turun ammattikorkeakoulu

Henna Vuoriranta

TtM, Lehtori, Turun ammattikorkeakoulu, TUAS

Sini Eloranta

Tt, Dosentti, Yliopettaja, Turun ammattikorkeakoulu

Opiskelijaa aktivoiva harjoittelu kehittää opiskelijoiden innovaatiokompetensseja

Avainsanat: **innopeda, innovaatiokompetenssi, innovaatiopedagogiikka, koulutus, oppimisympäristö, työelämäyhteistyö**

Turun ammattikorkeakoulun innovaatiopedagogiikan keskeinen ajatus on, että opiskelija nähdään aktiivisena osallistujana oppimisprosessissa. Tulevaisuuden terveysalan osaaja tarvitsee innovaatiopedagogiikkaa teoriaopintojen lisäksi myös ammattitaitoa edistävän harjoittelun tueksi. Opiskelijaa aktivoivan harjoittelun avulla voidaan kehittää opiskelijan innovaatiokompetensseja myös työelämäharjoittelujaksojen aikana. Harjoittelu opiskelijaosastolla vaikutti myönteisesti opiskelijoiden innovaatiokompetenssien kehitykseen.

Terveysalan ammattikorkeakoulutukseen kuuluu vahvasti ammattitaitoa edistävä ohjattu harjoittelu. Noin kolmasosa terveysalan ammattikorkeakoulututkinnoista sisältää ohjattua harjoittelua aidoissa oppimisympäristöissä. Ohjatun harjoittelun tarkoituksena on perehdyttää opiskelija sosiaali- ja terveydenhuollon arvoperustaan ja käytännön työhön. Lisäksi harjoittelu tukee opiskelijan ammatillista osaamista ja kykyä soveltaa opittuja taitoja työelämässä. Ammattitaitoa edistävällä harjoittelulla on keskeinen merkitys opiskelijan ammatillisen kasvun tukemisessa ja ammatissa tarvittavien taitojen kehittämisessä. (Heiskanen et al. 2016.)

Terveysalan opiskelijan ammatillinen pätevyys voidaan jakaa yhdeksään osaamisalueeseen:

- ammatilliset ja eettiset arvot sekä toiminta
- hoitotyön taidot ja interventiot
- tiedolliset ja kognitiiviset kyvyt
- arviointi ja hoitotyön laadun parantaminen
- ammatillinen kehittyminen
- vuorovaikutustaidot
- opetus- ja ohjaamistaidot
- tutkimustiedon hyödyntäminen
- johtaminen ja yhteistyötaidot (Kajander-Unkuri 2015).

Ammatillisen osaamisen lisäksi tulevalta terveydenhuollon ammattilaiselta vaaditaan asiakaslähtöistä ajattelua, luovuutta sekä erilaisuuden ja epävarmuuden sietokykyä (Turun AMK:n strategia). Hoito- ja sairaalaympäristöt muuttuvat jatkuvasti kehittyvän teknologian sekä lääke- ja hoitotieteellisten tutkimusten ja innovaatioiden myötä.

"Miten voimme varmistua siitä, että tulevaisuuden terveydenhuollon ammattilaisella on taito mukautua muuttuviin vaatimuksiin ja kyky tarttua tulevaisuuden haasteisiin?"

Innovaatiopedagogiikka vastaa terveysalan muuttuviin osaamisvaatimuksiin

Turun ammattikorkeakoulussa kehitetty innovaatiopedagogiikka eli Innopeda® vastaa ajan muutospaineesiin sekä kehittää oppimista ja opetusta niiden lähtökohdista. Innovaatiopedagogiikka perustuu kokeilulle, tiedon ja osaamisen jakamiselle sekä erilaisten näkökulmien yhdistämiselle. Se tähtää opiskelijoiden innovaatioalumiuksien kehittämiseen yhdistämällä opetusta, tutkimus- ja kehitystyötä sekä yhteistyötä työelämän toimijoiden kanssa. Tulevaisuuden terveysalan osaajalta vaaditaan myös sellaisia osaamisen ulottuvuuksia, jotka eivät suoranaisesti ole ammattialasidonnaisia, perinteisiä alaan kuuluvia taitoja. Innovaatiokompetenssit mittaavat yksilön aloitekykyä, yksilön tapaa osata käyttää työssään kriittistä ajattelua ja luovuutta, tiimityötaitoja sekä verkosto-osaamista. (Scheinin 2017, Turun AMK:n strategia.)

"Tulevaisuuden terveysalan osaaja tarvitsee innovaatiopedagogiikkaa myös ammattitaitoa edistävän harjoittelun tueksi."

Innovaatiopedagogiikka on vastaus myös terveydenhuollon hoitohenkilöstön muuttuviin osaamisvaatimuksiin ja sairaalamaailman tarpeisiin. Ohjattu harjoittelu perustuu edelleenkin mallioppimiseen. Mallioppimisella on tärkeä rooli oppimisessa, mutta valmistaako se riittävästi tulevaa terveydenhuollon ammattilaisia tulevaisuuden osajaksi? Opiskelijoille tarjotaan usein passiivisia kokemuksia, eivätkä he välttämättä pääse aktiivisesti ja itsenäisesti osallistumaan potilashoidon suunnitteluun ja toteutukseen ammattitaitoa edistävän harjoittelun aikana.

Turun ammattikorkeakoulun innovaatiopedagogiikan keskeinen ajatus on, että opiskelija nähdään aktiivisena osallistujana oppimisprosessissa. Aktiivisen roolin tulisi olla mahdollista sekä teoriaopinnoissa että ammattitaitoa edistävän ohjatun harjoittelun aikana. Teoriaopinnoissa innovaatiopedagogiikkaa toteutetaan jo laajasti Turun ammattikorkeakoulussa. Uusia ja innovatiivisia toimintamalleja tulee jatkossa kehittää erityisesti ammattitaitoa edistävissä harjoitteluissa, jotta tulevaisuuden terveysalan osaaja saavuttaa työelämässä vaadittavan osaamisen.

Opiskelijaosasto uutena harjoittelun toimintamallina

Edellä mainituista lähtökohdista luotiin kättilöopiskelijoiden ammattitaitoa edistävään harjoitteluun uudenlainen toimintamalli, opiskelijaosasto. Toiminnan suunnittelu ja kehittämistyö tapahtuivat Turun AMK:n ja VSSH:n naistenklinikan yhteistyönä. Toimintamallia pilotoitiin TYKS:n naistenklinikan yhdellä synnytysvuoodeosastolla.

Opiskelijaosasto tarjoaa oppimisympäristön, jossa opiskelijat ovat tärkeä osa työyhteisöä ja ottavat tavallista enemmän vastuuta potilaan hoidosta ja osaston koko toiminnasta. Opiskelijaosastolla opiskelijoiden rooli on aktiivinen koko hoitoprosessin ajan. Opiskelijat miettivät ratkaisuja potilaan tarpeisiin ja ongelmiin sekä suunnittelevat ja toteuttavat hoitoa omatoimemmin kuin perinteisesti ohjatussa harjoittelussa. Keskeistä toimintamallissa on yhteistyö koko opiskelijaryhmän ja ohjaajien kanssa. Opiskelijat paitsi auttavat toisiaan päätöksenteossa ja ongelmanratkaisussa, he myös opettavat toisilleen oppimiaan asioita. (Manninen 2014.)

"Opiskelijat ovat tärkeä osa työyhteisöä ja ottavat tavallista enemmän vastuuta potilaan hoidosta ja osaston koko toiminnasta."

Ohjaajien rooli osastolla on olla taustalla opiskelijoiden tukena. He eivät anna heti oikeita vastauksia ja toimintatapoja, vaan tukevat opiskelijoiden omaa ongelmanratkaisua, päätöksentekoa ja reflektointia kysymysten ja palautteiden avulla. Tarvittaessa ohjaajat auttavat ratkaisujen löytämisessä, mutta ensisijaisesti opiskelijat ohjaavat omaa oppimistaan. (Manninen 2014.)

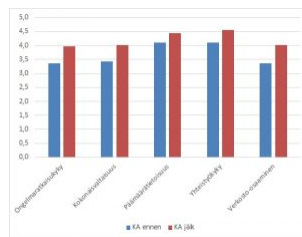
Potilastyön lisäksi opiskelijat ottivat vastuuta osaston muistakin toiminnoista. He harjoittelivat osaston johtamista sekä yhteistyötä muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden ja ammattilaisten kanssa. Opiskelijaosaston pedagogisilla lähtökohdilla pyrittiin tukemaan opiskelijoiden itseohjautuvuutta, kriittistä ajattelua, luovuutta ja tiimityötä.

"Ammattitaitoa edistävä ohjattu harjoittelu opiskelijaosastolla vaikutti myönteisesti opiskelijoiden innovaatiokompetenssien kehitykseen."

Opiskelijaosasto auttoi kehittämään innovaatiokompetensseja

Halusimme tutkia, voidaanko opiskelijaosastolla vaikuttaa myönteisesti opiskelijoiden innovaatiokompetenssien kehittymiseen. Arvioinnissa käytettiin innovaatiokompetenssien mittaamiseen kehitettyä itsearviointia työkalua (Räsänen 2014).

Naistenklinikan opiskelijaosastopilotissa tutkittiin kättilöopiskelijoiden innovaatiokompetenssien kehittymistä harjoittelujakson (kuusi viikkoa) aikana. Innovaatiokompetenssimittariin vastasi yhteensä 17 kättilöopiskelijaa. Vastausprosentti oli 85%. Innovaatiokompetenssimittarin summamuuttujien (luova ongelmaratkaisukyky, kokonaisvaltaisuus, päämäärätietoisuus, yhteistyökyky ja verkosto-osaaminen) tuloksista laskettiin keskiarvot juuri ennen opiskelijoiden harjoittelua sekä opiskelijaosastoharjoittelun jälkeen. (Kuvio 1)

Kuvio 1. Innovaatiokompetenssien keskiarvot summamuuttujista ennen ja jälkeen opiskelijaosaston (ka erot kaikissa summamuuttujissa tilastollisesti merkitseviä)

1 = en osaa ollenkaan, 2 = osaan heikosti, 3 = osaan kohtalaisesti, 4 = osaan hyvin ja 5 = osaan erinomaisesti.

Tulosten mukaan opiskelijaosastoharjoittelun jälkeen kaikissa opiskelijan innovaatiokompetensseissa ilmeni kehitystä. Opiskelijoiden yksilöosaamisen innovaatiokompetenssit vahvistuivat opiskelijaosaston aikana. Opiskelijat kehittivät luovassa ongelmanratkaisukyvyssään ja omien työtapojen kehittämisessä sekä osasivat kriittisesti reflektoida osaamistaan ja oppimistapojaan. Opiskelijaosaston aikana opiskelijoiden luova ongelmaratkaisukyky (ka. 3,4 vs. 4, $p < ,001$) ja kokonaisvaltaisuuden hahmottaminen (ka. 3,4 vs. 4, $p < ,001$) paranivat tilastollisesti erittäin merkitsevästi. Myös päämäärätietoisuus (ka. 4,1 vs. 4,6, $p = ,009$) parani sekin tilastollisesti merkitsevästi.

Opiskelijaosastoharjoittelujakson jälkeen yli puolet opiskelijoista koki osaavansa tehdä uskaliaita, mutta perusteltuja ratkaisuja sekä koki osaavansa esittää uusia käytännöllisiä ratkaisuja hyvin. Tähän positiiviseen innovaatiokompetenssien kasvuun on voinut vaikuttaa opiskelijoiden vastuuttamisen lisääminen sekä itsenäisen päätöksenteon mahdollisuuden antaminen opiskelijaosaston filosofian ja käytäntöjen mukaisesti.

Yhteistyökyky (ka. 4,1 vs. 4,6, $p < ,001$) ja verkosto-osaaminen (ka. 3,4 vs. 4, $p < ,003$) kasvoivat myös tilastollisesti erittäin merkitsevästi ja merkitsevästi harjoittelujakson aikana. Vertaistuen merkitys opiskelijaosastolla vaikutti todennäköisesti yhteisöosaamisen kompetenssiin, joihin kuuluvat opiskelijan hyvät tiimityötaidot sekä yhteistyökykyinen toimiminen monialaisessa työyhteisössä ja tiimissä. Verkosto-osaamiseen kuuluvat opiskelijan taito luoda ja ylläpitää työelämäyhteyksiä sekä kyky osata toimia verkostoissa. Yhteisöosaamisen innovaatiokompetenssin kasvuun saattoi vaikuttaa opiskelijaosaston ideologia ottaa opiskelijat osaksi omaa työyhteisöä. Opiskelijat myös ottivat enemmän vastuuta potilaan kokonahoidosta, jolloin heidän tehtäviinsä kuuluivat eri ammattiryhmien konsultointi ja puhelinasiointi. Opiskelijaosastoharjoittelun jälkeen valtaosa opiskelijoista koki osaavansa toimia hyvin rakentavassa yhteistyössä eri ammattialojen edustajien kanssa ja koki verkostoitumisensa hyvänä.

"Innovaatiopedagogiikka ja aidot oppimisympäristöt vaikuttavat opiskelijan oppimiseen ja työelämävalmiuksiin."

Terveysalalla ei ole aikaisemmin arvioitu opiskelijoiden innovaatiokompetenssien kehittymistä harjoittelujakson aikana. Tulokset rohkaisevat kehittämään koulutusorganisaation ja työelämän välisenä yhteistyönä oppimisympäristöjä. Siten pystymme paremmin huomioimaan opiskelijoiden innovaatiokompetenssien (osa-alueiden) kehittymisen myös työelämäharjoittelujaksojen aikana.

Opiskelijat tarvitsevat sekä sisäisen että ulkoisen autenttisuuden kokemuksen

Kokemuseräisen oppimisen tarkoituksena on luoda oppimisprosessia tukeva oppimisympäristö, jossa opiskelijalle syntyy henkilökohtainen tekemisen kokemus. Kokemus voidaan hankkia vain itse tekemällä, toimimalla asioiden keskipisteessä tai muiden mukana toimintayhteisössä. Näin tiedosta tulee käytännön osaamista. (Salakari 2009, 164-165.) Ulkoinen autenttisuus tarkoittaa sitä, että harjoitellaan todellisella

osastolla ja hoidetaan todellisia potilaita. Siksi ulkoista autenttisuutta voidaankin saavuttaa ainoastaan kliinisissä olosuhteissa. (Manninen 2014.)

"Kokemusperäisessä oppimisessa tiedosta tulee käytännön osaamista."

Jotta opiskelijan yksilöosaamisen innovaatiokompetenssit kehittyisivät, tulisi ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa huomioida ulkoisen autenttisuuden merkitys ja antaa opiskelijalle mahdollisuus harjoitella itsenäistä ajattelua ja päätöksentekoa tuetussa ja turvallisessa ympäristössä, potilasturvallisuutta tietenkään vaarantamatta. Harjoittelupaikkojen ohjaajat voivat rohkaista opiskelijaa tavoitteellisuuteen, luovaan ongelmanratkaisuun ja työtapojen kehittämiseen sekä yhdessä reflektoida opiskelijan osaamista ja oppimistapoja, kuten myös ohjaajan toimintatapoja.

Yhteisö- ja verkosto-osaamista voidaan kehittää sillä, että huomioidaan myös sisäisen autenttisuuden kokemus. Sisäinen autenttisuus tarkoittaa, että opiskelijalla on tunne edistää osaamisensa rakentamista ja hän saa toimia pätevänä jäsenenä tiimissä riittävän riippumattomuuden, vastuun ja tuen ansiosta (Manninen 2014). Tämä saavutetaan esimerkiksi antamalla opiskelijoille mahdollisuuksia harjoitella hoitoa moniammatillisen tiimin yhtenä tärkeänä jäsenenä ja ottamalla opiskelijat aidosti vastaan osaksi työyhteisöä.

Sisäisen autenttisuuden avulla opiskelijan tiimityötaidot kehittyvät hyviksi jo opiskeluiden aikana ja he saavat käsityksen eri alojen tietojen ja taitojen yhdistämisen tärkeyden merkityksestä potilaan hoitotyössä. Kun opiskelijaa ei jätetä ulkopuolelle esimerkiksi harjoittelupaikan eettisistä kysymyksistä tai kehittämishankkeista, saa opiskelija paljon monipuolisemman oppimiskokemuksen ja ymmärryksen työn luonteesta.

Kun opiskelijat saavat nämä molemmat autenttisuuden kokemukset, he tuntevat oppimisensa ja siihen liittyneiden kokemustensa olleen mielekkäitä. Oppimiseen sisältyy haasteita, tukea ja palautetta, jotka johtavat merkityksen ja uuden tietämyksen rakentamiseen. (Manninen 2014). Uudella tavalla toteutetussa ammattitaitoa edistävässä ohjatussa harjoittelussa opiskelijat eivät saa vain uusia kokemuksia, tietoja ja taitoja, vaan kehittävät myös uusia toimintatapoja tulevaisuuden ammattilaisina. Opiskelijat ovat luottavaisempia tulevasta ammattiroolistaan ja itsevarmempia toimimaan erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Tätä kautta tulevalle terveysalan osaajalla on taito mukautua muuttuviin työelämän vaatimuksiin ja kyky tarttua innovatiivisesti tulevaisuuden haasteisiin.

Innovaatiokompetenssimitaria on jatkokehitetty **FINCODA** hankkeessa. (FINCODA 2016.)

Lähteet:

- Heiskanen, M.; Huovinen, A.; Taam-Ukkonen, M. & Aura, S. 2016. ValOpe – valtakunnallista otetta opiskelijajohjaukseen. PRO terveys 4/2016.
- Kajander-Unkuri, S. 2015. NURSE COMPETENCE OF GRADUATING NURSING STUDENTS. Väitöskirja. Hoitotieteen laitos. Lääketieteellinen tiedekunta. Turun yliopisto. Viitattu 1.9.2019. Saatavissa: <http://www.utupub.fi/handle/10024/103403>
- Manninen, K. 2014. EXPERIENCING AUTHENTICITY – The core of student learning in clinical practice. Väitöskirja. Stockholm. Viitattu 1.9.2019. Saatavissa: https://openarchive.ki.se/xmlui/bitstream/handle/10616/41988/Thesis_Katri_Manninen.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Räsänen, M. (toim.) 2014. Innovaatiokompetensseja mittaamassa. Opas innovaatiovalmiuksien arviointiin. Turun ammattikorkeakoulu oppimateriaaleja 90. Turun ammattikorkeakoulu. Turku 2014. Viitattu 1.9.2019. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522164988.pdf>
- Salakari, H. 2009. Toiminta ja oppiminen- koulutuksen kehittämisen tulevaisuuden suuntaviivoja ja menetelmiä. Hakapaino Oy. Helsinki
- Scheinin, M. 2017. Miksi Innopeda- OPS? Viitattu 1.9.2019. Saatavissa: <https://talk.turkuamk.fi/innopeda/miksi-innopeda-ops/>
- The FINCODA Project 2015-2017 (2016)

29.04.2019

